

॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ अपरेइति एवंऋत्विगादीनामदंडनंशंखेनलिखितस्य भ्रातुरपिहस्तछेदः कृतस्तादृशधर्मपराः इदमपिवाक्यमात्सर्यादिनानब्रूयात् धर्मेणतुब्रूयादेवेत्यपरेइच्छंति ॥ १६ ॥ आर्षं गुरो
रप्यवलिप्तस्यकार्यकार्यमजानतः उत्पथंप्रतिपन्नस्यकार्यंभवतिशासनमिति तादृक्विकर्मस्थंनपातयेदित्येवंकथं ॥ १७ ॥ स्वमतमाह देवताइति देवमेवपापिष्ठंऋत्विगादिदंडधति राजातुतत्रोदासीतैवेति
भावः ॥ १८ ॥ सर्वतःसर्वात्मनासत्कृतःआदृतःश्रौतोधर्मः सद्भिर्मन्वादिभिःसत्कृतःस्मार्तधर्मः भूतिप्रवरकारणैःभूतिप्रवरार्हैश्वराःकारणानिपारंपर्यागतानिकुलदेशग्रामादिपरिगृहीतानितैरपिनिमित्तैःसत्कृतः

असतांशीलमेतद्वैपरिवादोथपैशुनं ॥ गुणानामेववक्तारःसंतःसत्सुनराधिप ॥ १३ ॥ यथासमधुरौदम्यौसुदांतौसाधुवाहिनौ ॥ धुरमुद्यम्यवहतस्तथावर्तेतवै
नृपः ॥ १४ ॥ यथायथास्यबहवःसहायाःस्युस्तथापरे ॥ आचारमेवमन्यतेगरीयोधर्मलक्षणं ॥ १५ ॥ अपरेनैवमिच्छंतियेशंखलिखितप्रियाः ॥ मात्सर्याद
थवालोभान्नब्रूयुर्वाक्यमीदृशं ॥ १६ ॥ आर्षमप्यत्रपश्यंतिविकर्मस्थस्यपातनं ॥ नतादृक्सदृशंकिंचित्प्रमाणंदृश्यतेकचित् ॥ १७ ॥ देवताश्रविकर्मस्थंपात
यंतिनराधमं ॥ व्याजेनविदन्वित्तंहिधर्मात्सपरिहीयते ॥ १८ ॥ सर्वतःसत्कृतःसद्भिर्भूतिप्रवरकारणैः ॥ हृदयेनाभ्यनुज्ञातोयोधर्मस्तंव्यवस्यति ॥ १९ ॥ यश्च
तुर्गुणसंपन्नंधर्मब्रूयात्सधर्मवित् ॥ अहेरिवहिधर्मस्यपदंदुःखंगवेषितुं ॥ २० ॥ यथामृगस्यविद्धस्यपदमेकपदंनयेत् ॥ लक्षेद्गुधिरलेपेनतथाधर्मपदंनयेत् ॥ २१ ॥
यथासद्भिर्विनीतेनयथागतव्यमित्युत ॥ राजर्षीणांवृत्तमेतदेवंगच्छयुधिष्ठिर ॥ २२ ॥ इतिश्रीमहाभारतेशां० आप० राजर्षिवृत्तानामद्वात्रिंशदधिकशतत
मोध्यायः ॥ १३२ ॥ ॥ ७९ ॥ भीष्मउवाच स्वराष्ट्रात्परराष्ट्राच्चकोशंसंजनयन्नृपः ॥ कोशाद्धिधर्मःकौतेयराज्यमूलंचवर्धते ॥ १ ॥ तस्मात्संजनयेत्को
शंसत्कृत्यपरिपालयेत् ॥ परिपाल्यानुतनुयादेषधर्मःसनातनः ॥ २ ॥ नकोशःशुद्धशौचेनननृशंसेनजातुचित् ॥ मध्यमंपदमास्थायकोशसंग्रहणंचरेत् ॥ ३ ॥
अवलस्यकुतःकोशोत्थकोशस्यकुतोवलं ॥ अवलस्यकुतोराज्यमराज्ञःश्रीर्भवेत्कुतः ॥ ४ ॥ उच्चैर्वृत्तेःश्रियोहानिर्यथैवमरणंतथा ॥ तस्मात्कोशंबलंमित्रमथ
राजाविवर्धयेत् ॥ ५ ॥ हीनकोशंहिराजानमवजानंतिमानवाः ॥ नचास्याल्पेनतुष्यंतिकार्यमप्युत्सहंतिच ॥ ६ ॥

मन्वादिभिरनुक्तोऽपिशिष्टैरादृतइत्यर्थः हेतुत्रयाभावेऽपिस्वयंचयोधर्मत्वेननिश्चितःएवंचतुर्भिःकारणैर्धर्मःसिध्यति नतदनुमतिर्ऋत्विगादीनांदंडेदृश्यतइतिभावः ॥ १९ ॥ चत्वारोगुणाः आन्वीक्षिकीत्रयी
वार्तादंडनोतिश्वेति येषामविरुद्धश्चतुर्गुणसंपन्नः ॥ २० ॥ पदंभूमौनिहितंपदंस्थानं लक्षेतलक्षयेत् नयेत्अन्यान्प्रापयेत् युज्येतिशेषः ॥ २१ ॥ २२ ॥ इतिशां० आप० नै० भार० द्वात्रिंशदधिकशततमोध्या
यः ॥ १३२ ॥ ॥ ७९ ॥ स्वराष्ट्रदिति राजधर्मातिउक्तस्यापन्नस्ययायिनउक्तांस्थितिदृढीकर्तुमयमध्यायः ॥ १ ॥ अनुतनुयादनुगृहीयात् ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ उच्चैर्वृत्तेःमहतः ॥ ५ ॥ कार्यमपिकर्तुंनोत्सहंति ॥ ६ ॥